

BENEDICTI XIV. PONT. MAX.

APOSTOLICÆ LITTERÆ IN FORMA BREVIS DE NOVA RITUALIS, CÆREMONIALIS
EPISCOPORUM, NEC NON ET ROMANI PONTIFICALIS EDITIONE, EX QUIBUS
SELEGIMUS EA, QUÆ PONTIFICALE ROMANUM TANTUMMODO SPECTANT.

BENEDICTUS PAPA XIV.

AD PERPETUAM REI MEMORIAM.

QUAM ardenti studio, incredibili solitudine, assidua cura, et indefesso diuturnoque labore, adhibitis etiam accitisque undequaque viris in sacra Doctrina disciplinaque Ecclesiastica versatis, æque ac de rerum Liturgicarum peritia meritissimis, sedulam operam navaverint atque contenderint Prædecessores Nostri Romani Pontifices, ut Rituale Romanum, Cæremoniale Venerabilium Fratrum Episcoporum, et Pontificale Romanum, sive emendatis erroribus, sive correctis inordinationibus, sive ablati inutilibus, sive restitutis necessariis, ad eam tandem formam normamque, juxta quam de præsentis usui sunt, maximo cum omnium virorum Ecclesiasticorum commodo et utilitate redigerentur: præstat in primis intelligere ex ipsis præsertim Apostolicis in simili forma Brevis litteris eorundem Prædecessorum Nostrorum, qui post S. Pium Papam V. felicis recordationis, Clemens VIII. Innocentius X. Paulus V. Urbanus VIII. et Benedictus XIII. ad gravissimum dignissimumque hujusmodi opus omnibus numeris absolvendum sese pro viribus addiderunt.

Tenores autem memoratarum litterarum sunt, qui sequuntur: *Ac primum quidem quæ pro Rituali Romano statuit Paulus Papa V. Bulla incipiente, Apostolicæ Sedi: Item quæ pro Cæremoniali Episc. Clemens Papa VIII. Bulla incipiente, Cum novissime; Innocentius Papa X. Bulla incipiente, Etsi alias, quin etiam Benedictus XIII. Bulla incipiente, Licet alias; brevitatæ gratia hic omittuntur.*

PRO PONTIFICALI VERO ROMANO.

CLEMENS Papa VIII. *Ad perpetuam rei memoriam.* Ex quo in Ecclesia Dei multa, tum a sacris Conciliis, tum a Romanis Pontificibus Prædecessoribus nostris, ad Dei gloriam augendam, et ad Catholicæ fidei unitatem ubique retinendam, pie ac sapienter instituta sunt, nihil magis iidem Pontifices Prædecessores nostri curandum sibi esse statuerunt, quam ut communes Ecclesiastici muneris rationes ad propriam normam, servata antiquitatis auctoritate, revocarent.

Hac solitudine impulsus fel. rec. Pius Papa V. Prædecessor noster, formulam primum psallendi Horas Canonicas et celebrandi Missas, varie prius constitutam, et a nonnullis Prædecessoribus nostris restitui et instaurari ceptam, ad unam pariter formam, Romano Breviario ac Missali propterea summo studio ac diligentia edito, redigendam curavit. Atque hoc sane consilio alii Romani Pontifices, qui eundem Pium præcesserunt, Pontificales etiam cæremonias ac ritus, quibus ejusdem Catholicæ Ecclesiæ Præsules in suorum munerum functione uterentur, certis similiter forma et modo præfinitis, in Romanum Pontificale retulerunt.

Cæterum, quia eadem Cæremoniarum ac Rituum formulæ ibi expressæ, postea, sive diuturnitatis injuria, sive Typographorum negligentia, sive alia de causa, in ipso Pontificali partim immutata, partim corrupta, veteris instituti atque auctoritatis gratiam magna ex parte amiserant; idcirco necessaria res visa est, ut eadem formulæ in sacris Præsulum Ecclesiasticorum muneribus servandæ, recuperato prioris integritatis statu, omnino restituerentur, et ab omnibus præscripta forma aliqua ratione observarentur.

Nos igitur ad summum Apostolatus apicem, meritis licet imparibus, eveci, prædictorum Romanorum Pontificum Prædecessorum nostrorum vestigiis inherentes, omni cura et solitudine adnitendum Nobis esse duximus, ut errores, qui quidem nec pauci, nec leves in idem Pontificale, depravatis passim locis, irrepserant, quam accuratissime tollerentur.

Idem enim Pontificale corrupti et mendosi voluminis speciem adeo præseferbat, ut (multis dictionibus, hinc inde partim in unam contractis, partim una in plures distincta, partim iisdem male ac perperam collocatis et trajectis, partim denique ipso orationis sensu mutato) dubium esset, quibus tandem officiis, vel laudibus iidem Ecclesiæ Præsules divinum Numen prosequerentur; præterquam quod in rubricis etiam sparsim turbata ordinis serie dispositis, tanta erat varietas et obscuritas, ut multis in locis rectene se haberent, opinione magis, quam iudicio esset statuendum.

Hanc ergo ad rem, tam cum Ecclesiæ cultu officioque nostro conjunctam, tamque eorum, qui pro impositi oneris debito sacris Ecclesiis muneribus vacare debent, concordia et unitati congruentem examinandam et absolvendam, piis quibusdam atque insignibus viris, diu multumque in Pontificalibus

cæremoniis et ritibus versatis, negotium dedimus, dictum Pontificale undequaque corrigendi et restituendi, necnon quæcumque ad exactam illius editionem spectare viderentur, perquirendi et præstandi.

Cumque apud eos paterna hortatione ad hoc opus maturandum quotidie fere uteremur, re tota tandem ad nos perlata, et in hanc quæ nunc editur, formam redacta, singulari Dei benignitate (neque enim aliter accipimus) Pontificale Romanum tandem restitutum et absolutum est, atque ita ex omni parte dispositum (quod ii etiam, qui negotio ac muneri huic præfere, confirmarunt) ut nihil ab antiquis Pontificalium codicibus, qui tum in clarioribus Urbis Ecclesiis, tum in nostra Vaticana Bibliotheca, ac denique in quibusdam aliis insignibus locis asservantur, alienum aut discrepans irrepserit.

Ad quam operam in vetustis libris inter se conferendis, strenue ac fideliter navatam, id commodi quoque accessit, quod ii, qui ea in re industriam collocarunt, ex gravissimis scriptoribus eos demum auctores, qui omnium probatissimi haberentur, secuti fuerint, quodque ambiguis omnibus ac dubiis rebus prætermisissis, eas dumtaxat, quæ essent in veteris Pontificalis volumine comprehensæ, delegerint, iis tamen exceptis, quæ ad Romanum Pontificem attinebant, quod nimirum in Cæremoniali Sanctæ Romanæ Ecclesiæ sunt expressæ.

Ex rubricis vero multis detractis, quæ exactiore methodo in librum Cæremoniarum Episcoporum sunt relata, plerisque etiam, uti necessitatis ratio postulabat, adjectis, et præterea non paucis quibusdam in melius commutatis, clariusque expositis, ac denique cantu plano in aptiorem modulationis formam (per multis syllabis, pro temporum natura, ubi ratio eas produci et corripere postulabat, contra quam prius in antiquo Pontificali expressum erat, magis apposite extensis, vel contractis) a viris ejus rei peritis, ad hoc jussu nostro delectis, diligenter redacto, opus jam absolutum probavimus, et Romæ edi, editumque divulgari mandavimus.

Ut autem ipsius operis labor finem eum, ob quem est susceptus, sortiatur, utque posthac in omnibus et singulis Ecclesiis uno eodemque modo cæremonia et ritus Pontificales observentur; Motu proprio, et ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, omnia et singula Pontificalia in hunc usque diem in quibuscumque terrarum orbis partibus impressa et approbata, et quibusvis privilegiis Apostolicis munita, et decretis ac clausulis roborata, per præsentem supprimimus, et abolemus, eorumque usum in posterum universis Ecclesiis, Monasteriis, Conventibus, Militiis, Ordinibus, et locis, atque etiam omnibus Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, Abbatibus, et aliis Ecclesiarum Prælati, cæterisque omnibus et singulis Personis Ecclesiasticis, sæcularibus, et regularibus utriusque sexus interdiximus et prohibemus; et hoc nostrum Pontificale sic restitutum et reformatum in omnibus universi terrarum orbis Ecclesiis, Monasteriis, Ordinibus, et locis etiam exemptis, si quæ sunt, recipi et observari præcipimus.

Statuentes: Pontificale prædictum nullo unquam tempore in toto, vel in parte mutandum, vel ei aliquid addendum, aut omnino detrahendum esse,

ac quascumque personas, quæ Pontificalia munera exercere, vel alias, quæ in dicto Pontificali continentur, facere aut exequi debent, ad ea peragenda et præstanda, ex hujus Pontificalis præscripto et ratione, teneri, neminemque ex iis, quibus ea exercendi, et faciendi munus impositum est, nisi formulis, quæ hoc ipso Pontificali continentur, servatis satisfacere posse.

Omnibus igitur et singulis Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, Abbatibus, et cæteris Ecclesiarum Prælatibus, necnon aliis quibuscumque Personis Ecclesiasticis, sæcularibus et regularibus utriusque sexus, ad quas id spectat, præcipimus ac mandamus, ut omissis, quæ sic suppressimus et abolevimus, cæteris omnibus Pontificalibus, hoc Nostrum in suis Ecclesiis, Monasteriis, Conventibus, Ordinibus, Militiis, Diocesis, et locis prædictis recipiant, illoque posthac perpetuo utantur. Cæterum ut præsentis litteræ omnibus plenius innotescant, mandamus illas ad valvas Basilicæ Principis Apostolorum de Urbe, et Cancellariæ Apostolicæ et in acie Campi Floræ publicari, earumque exemplar de more affigi.

Volumusque præterea, et motu atque auctoritate similibus decernimus, ut qui in Romana Curia sunt præsentis, lapsis duobus mensibus; qui vero intra Montes, octo: et qui ultra ubique locorum degunt, duodecim integre excursis, vel alias ubi venalium hujus Pontificalis voluminum notitiam et facultatem habuerint, sacras cæremonias et ritus in eodem Pontificali præscriptos, juxta illius modum et normam, in quibuscumque actibus exercere, et observare teneantur.

Ipsarum autem litterarum exempla, manu Notarii publici, et sigillo alicujus Personæ in Ecclesiastica Dignitate constitutæ, aut illius Curie obsignata, vel in ipsis voluminibus, absque prædicto, vel alio quopiam adminiculo Romæ impressa, eam ubique locorum et gentium fidem faciant, quam præsentis facerent, si essent exhibitæ, vel ostensæ.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum, sub Annulo Piscatoris, die x. Februarii M. D. XCVI. Pontificatus nostri anno quinto.

M. Vestrius Barbianus.

Ac laudatus URBANUS VIII. *Ad perpetuam rei memoriam.* Quamvis alias fel. record. Clemens Papa Octavus Prædecessor Noster, Pontificale Romanum tunc multis et non levibus erroribus scatens, piorum atque insignium virorum in Pontificalibus cæremoniis et ritibus versatorum opera undequaque corrigi et restitui curaverit: attamen successu temporis compertum est, plurimos errores denuo in Pontificali hujusmodi, Typographorum insecitia, seu incuria, aliave de causa irrepsisse.

Unde curæ nostræ Pastoralis esse rati sumus, ad novam ejusdem Pontificalis, quod Cæremoniarum et rituum, quibus Catholici Antistites in suorum munerum functione uti debent, norma existit, correctionem animum appellere. Idecirco, ut idem Pontificale denuo typis quam emendatissime auctoritate nostra ederetur, emendationem errorum, qui in illud, ut præfertur, irrepserunt, nonnullis Venerabilibus Fratribus nostris S. R. E. Cardinalibus,

et aliis viris doctrina et pietate conspicuis, Pontificalium Cæremoniarum et rituum peritis, commisimus, quorum opera cum Pontificali prædictum ab omnibus, quibus scatebat, mendis et erroribus accuratissime repurgatum fuerit, Nos, ne tam exacta Cardinalium, et aliorum prædictorum hac in re industria et diligentia optato frustretur effectu, mandavimus dilecto filio Andrea Brogiotto, Typographiæ nostræ Apostolicæ Præfecto, procuracionem emendati Pontificalis hujusmodi elegantibus typis, et insigni forma in lucem edendi: quod exemplar, qui posthac Pontificale Romanum impresserint, sequi omnes teneantur.

Extra Urbem vero nemini licere volumus idem Pontificale in posterum typis excudere, aut evulgare, nisi facultate in scriptis accepta ab Inquisitoribus hæreticæ pravitatis, siquidem inibi fuerint; sin minus, ab locorum Ordinariis.

Quod si quis quacumque forma contra præscriptum hoc Pontificale Romanum, aut Typographus impresserit, aut noviter impressum Bibliopola vendiderit, extra ditionem nostram Ecclesiasticam excommunicationis lætæ sententiæ pænæ subiaceant, a qua, nisi a Romano Pontifice (præterquam in mortis articulo constituti) absolvi nequeant; in alma vero Urbe, ac reliquo statu Ecclesiastico commorantes, quingentorum ducatorum auri de Camera ac amissionis librorum et typorum omnium eidem Camera applicandorum pœnas, absque alia declaratione, irremissibiliter incurrant; et nihilominus Pontificalia sine prædicta facultate impressa aut evulgata, eo ipso prohibita censeantur.

Inquisitores vero, locorumque Ordinarii facultatem hujusmodi non prius concedant, quam Pontificale tam ante, quam post impressionem cum hoc ipso exemplari auctoritate nostra vulgato diligenter contulerint, et nihil in iis additum detractumque cognoverint: in ipsa autem facultate, cujus exemplum in fine, aut initio cujusecumque Pontificalis impressum semper addatur, mentionem manu propria faciant absolutæ hujusmodi collationis, repertæque inter utrumque Pontificale conformationis, sub pœna Inquisitoribus privationis suorum officiorum, ac inhabilitatis ad illa et alia in posterum obtinenda: Ordinariis vero locorum, suspensionis a Divinis, ac interdicti ab ingressu Ecclesiæ; eorum vero Vicariis privationis officiorum et beneficiorum suorum, et inhabilitatis ad illa et alia in posterum obtinenda, necnon excommunicationis absque alia declaratione incurrendæ. Injungimus autem Nuntiis nostris ubique locorum degentibus, ut huic negotio diligenter invigilent, cunctaque ad præscriptum hujus voluntatis nostræ confici eurent.

Non obstantibus licentiis, indultis, et privilegiis Pontificalia imprimendi quibuscumque Typographis per Nos, seu Romanos Pontifices Prædecessores nostros hucusque concessis, quæ per præsentis expresse revocamus, et revocata esse volumus; necnon constitutionibus, et ordinationibus generalibus et specialibus in contrarium præmissorum quomodocumque editis, confirmatis, et approbatis. Quibus omnibus, etiamsi de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, et expressa mentio habenda esset, tenores hujusmodi præsentibus pro expressis habentes, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Volumus autem ut præsentium litterarum nostrarum exemplaribus, etiam in ipsis Pontificalibus impressis, vel manu alicujus Notarii publici subscriptis, et sigillo alicujus personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ, munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si essent exhibitæ vel ostensæ.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die xvij. Junii MDCXLIV. Pontificatus nostri anno vigesimo primo.

M. A. Maraldus.

Quoniam autem Nos pro paterna charitate vehementer cupientes, ut Christi fidelibus in articulo mortis constitutis, quoad fieri posset, universis Apostolica Benedictio nostro nomine impertiretur, et Plenaria omnium peccatorum suorum Indulgentia elargiretur, per alias nostras sub plumbo litteras anno Incarnationis Dominicæ MDCCXLVII. Nonis Aprilis Pontificatus Nostri anno septimo datas omnibus Ecclesiarum Antistitibus hujusmodi facultatem sub certis modo et forma expressam tribuimus, atque insimul formulam Benedictionis et Indulgentiæ hujusmodi dandæ præscripsimus, quemadmodum Encyclicam etiam nostram Epistolam die xix. mensis Martii anno MDCCXLIV. ad dilectos filios Generales Ordinum Regularium, quibus a Sancta Sede indulta vel indulgenda erat facultas Pontificiam Benedictionem effundendi super populum statis diebus, scripseramus super modo et ritu, quibus prædicta Benedictio danda est.

Præterea ad nonnullas lites et controversias exortas e medio tollendas itidem per alias nostras in simili forma Brevis litteras confirmaveramus leges et instituta Cæremonialia jussu nostro edita pro Provinciarum Præsidibus, Gubernatoribus, Prælatibus, et Apostolicis Vicelegatis, quæ sunt tenoris sequentis.

Omittitur Bulla Benedicti XIV. incip. Quod Apostolus, de Cæremoniali disserens.

Insuper formulam itidem Benedictionis, et Traditionis Pallii ac jurisjurandi a Procuratoribus absentium Archiepiscoporum, antequam a dilecto Filio nostro S. R. E. Cardinali Diacono idem Pallium accipiant, ipsorum Archiepiscoporum nomine præstandi per nostram Constitutionem die xij. mensis Augusti anno MDCCXLVIII. sub plumbo expeditam statuimus.

Porro accedit ad hæc methodus quoque Scholæ Sacrorum Rituum in Gregoriano Collegio Romano hujus almæ Urbis nostræ Nobis approbantibus institutæ non sine uberi per hoc tempus in Sacris Ritibus addiscendis profectu, aliarumque ad instar ejusdem Scholæ, alibi jam erectarum, vel erigendarum: quæ methodus multis in libris, et præcipue in decimo operum nostrorum volumine Romanæ editionis reperitur inserta, plurimumque a Nobis commendatur, eamque plurimum studiosis Sacrorum Rituum prodesse compertum est.

Ea propter cum Nobis a quamplurimis supplicatum fuerit, ut typis iterum reimprimendi Rituale Romanum, Cæremoniale Episcoporum, et Pontificale Romanum hujusmodi, et non solum in iisdem antedicta omnia a Nobis statuta addendi, verum etiam nostro jussu in lucem emittendi, licentiam de Apostolica benignitate et auctoritate concedere et indulgere dignemur: Nos itaque probe scientes, et experientia edocti quantum prosit, ut in uno volumine simul collecta ad manus sint ea omnia, quæ sparsim ac divisim impressa inveniuntur, et considerantes quantam hujusmodi collectio utilitatem memoratæ Scholæ Liturgicæ in Collegio Societatis Jesu ejusdem almæ Urbis nostræ a Nobis institutæ, aliisque ubique locorum erectis afferre possit, Apostolica auctoritate tenore præsentium communibus tot insignium Virorum ac Præsulum votis, et supplicationibus benigne annuentes, facultatem tribuimus et impartimur, ut Rituale Romanum, Cæremoniale Episcoporum, ac Pontificale Romanum sub iisdem modo et forma, quibus de præsentibus impressa reperiuntur, et usui sunt, una simul cum omnibus et singulis, quæ, ut superius relatum est, a Nobis præscripta, ordinata, et publici etiam juris facta sunt, necnon cum sæpe dicta methodo Scholæ Sacrorum Rituum in Operibus nostris jam editis inserta jussu nostro, non obstantibus quibuscumque in contrarium facientibus, typis reimprimantur, et in lucem emittantur.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris, die xxv. Martii anno MDCCCLII, Pontificatus nostri anno duodecimo.

Cajetanus Amatus.

AD LECTOREM

DE RECUSO PONTIFICALI.

Vos o Pontifices, vos o sacra nomina mystæ,
Atque Sacerdotes, vario quos ordine Divum
Mancipat obsequiis ultro jurata voluntas :
Quos votum, exortisque ligat pia regula vitæ,
Huc animum, huc oculos. Vobis heic sancta laborat
Religio, et Latii sancit decreta Senatus :
Multa docens, et quos præscribit Romula ritus
Infula, et antiquum templorum insistere morem.
Vos decet, officii quoscumque sacrata professi
Secta vocat, Sanctas animum informare per artes,
Atque vices Sacrorum, et debita munera templis,
Ac sibi præscriptam populis impendere curam;
Illic cuncta patent, seu vos præscribere munus,
Seu præstare juvat. Jam primo in limine libri
Rore sacro Puerum, et ligni sudantis olivo
Præsul, et inscriptam perducit Chrismate frontem.
Invictumque animum, obnixamque in prælia præstat
Cuncta fidem. Post hæc majores inserit annos
Ordinibus : tonsis illos ad prima capillis
Templa vovens : alios, si fani janua poscit
Excubias, sacrisve vocat pia cura legendis :
Sive truces genios, et conjurata nocentum
Agmina possessis lustrali carmine membris
Exturbare opus est, cerave liquente coruscas
Ferre faces, et pendentes accendere lychnos.
Sunt et quos jam prima gradus ad munera poscunt
Magna ministeria et ritus præstare potentes;
Inter sacra Deum, circumque altaria stantes,
Dum sacros latices, et mystica liba Sacerdos
Immolat, atque suo sistit se victima Patri
Filius; aligeris numquam o concessa potestas

AD LECTOREM.

Cœlitibus; nec quos gentis primæva Parentes
Sæcla tulere alias, quamvis de sanguine claro
Abramidum, et Regnatoris simulacra futuri.
Jamque suum jus omne, potestatemque regendi
Conferet, unanimi si quem suffragia voto
Optavere sibi, populisque præesse tuendis
Pontificem, longum solemnè stabit ad aras
Multa precans, sacroque caput lustrabit olivo,
Et pastoralis gemma donabit et auro,
Connubio jungens stabili, sponsæque dicabit
Jam proprio. Seu cum Tarpejo a Præsule munus
Rarum, augustum, ingens, humerosque ac pectora circum
Pallia rite dabit. Nunc quos exercita virtus
Cœnobii, tonsæque vocat custodia gentis,
Multa super votis, super officioque fideli
Multa monens, manibus, capite bene fausta precatur
Impositis, mitræque etiam facit esse potentem;
Seu quas virgineis Matres imponere septis
Est opus, optantique datur Antistita turba.
Inde novum molitur opus, solemnia Regum
Auspicia, et primos templis attollere fasces.
Ecce gravi Rex incessu procedit, et aras
Suppliciter venerans regno sua jura pacisci,
Constantesque animos in religione Piorum
Annuit, atque humeros oleo dextramque perunctus
Accipit oblatum Mystis cingentibus ense,
Et sceptri decus, et radiantia tempora circum,
Imperii specimen, gemmeo diademata textu.
Jam cum prima novo signant fundamina templo,
Attolluntque Crucem, sacrata in veste Sacerdos
Spargens rore levi, sacræque aspergine lymphæ
Lustrabitque locum, fundetque precantia vota,
Ac silicem inscriptum faustis pro more sequetur
Ominibus, stabilemque petet per sæcula sedem.
Sed cum delubri se jam fastigia cœlo
Extulerint, et digna Deo domus auspice stabit,
Quid memorem rursus longo celebrata paratu
Prima loci auspicia, et solemnè ordine ritus,
Jejunasque preces, olei, et libamina sacri,
Et super aurato lucentes stipite ceras,
Inspersosque solo cineres, inscriptaque signa,
Præsul ubi arcanas voces, tacitosque precatu
Fundit humi incumbens, ac verba potentia dicit?
Idem corporibus terram designat humanis,
Constituitque Cruces, triplicemque in vertice figit
Hinc atque inde facem; nebulam fumantis acerræ

AD LECTOREM.

Interea, Arabiumque focis adolebit odorem.
 At cum templa scelus, sævique licentia ferri
 Polluit impulsu tetro, furiisque nefandæ
 Tisiphones, cessitque animo reverentia Divum;
 Concipit ille preces, offensaque Numina terris
 Conciliat, redditque sacræ sua munia sedi,
 Atque profanatos delubro instaurat honores.

Nunc aureos calices, et gemmea vasa dicabit
 Usus in Sacrorum, et nostris gestamina Mystis:
 Et vestes auro rigidas ac linea texta,
 Puraque sternendis mantilia devovet aris;
 Auratasque cruces, simulacraque sancta Decorum
 Spargens rore super: nec non quæ pendula summis
 Turribus æra sonant, queis dat Campania nomen,
 Nolaque Paulino quondam sub præsule felix:
 Telaque in infidos vibranda potentius hostes
 Et clypeum et lorica hamis auroque trilecem;
 Sicubi vel gentes stimulis cœlestibus actas
 Isacidum tractus, Solymamque reposcere bello,
 Atque Saracenam Syrio de limite pestem
 Exturbare procul pelagi trans æquora suavit
 Religionis amor; tunc aurea segmina textu
 Quadrifido, insutamque humeros ac pectora circum
 Multa crucem precibus, nec non lustralibus undis
 Prosequitur, lætosque vovet post bella triumphos,
 Elataque manu candentia signa coruscans
 Mittit in infidos Superis præeuntibus hostes
 Et certam fausto jam concipit omine palmam.

Sed neque, qui superest, pigeat decurrere campum.
 En tibi suggestu Præsul sublimis ab alto
 Usque recurrentes fastos sacrosque quotannis
 Evulgare dies, cœtu auscultante Piorum,
 Ingreditur; seu quo Jejunia tempore nobis
 Esuriem indicunt, totasque adsistere luces
 Impransos, donec pronos in cœrula currus
 Sol invergit, et emerito nox ingruit orbi;
 Seu qua luce redux ad vitæ lumina Christus
 Mœrentes socios, orbumque reviset ovile.
 Quid cum justa reos damnante Antistite sontes
 Pœna premit, clausique gemunt ad limina templi
 Mœsta cohors, scelerum dum longa piacula solvunt,
 Impositos Cilicum textus, setasque rigentes
 Tergemino nexu, et nodosa cannabe cincti;
 Dum rursus admissis sacra ad communia Præsul
 Defletam exemit perfecto tempore labem
 Supplicibus, cunctaque animos a sorde piavit.

AD LECTOREM.

Hinc disces quo more oleum mortalibus ægris
 Ante parat; seu forte aliquis natalibus undis
 Lustrandus primi sistit se ad limina templi:
 Seu jam tinctus aquis, interque adscriptus amicos
 Christiadam cœtus firmari ad cuncta rogabit
 Dura fidem, sacri ceromatis unguine frontem,
 Et signo crucis inscriptus. Post agmina Præsul
 Longa Sacerdotum, magnis conventibus actis
 Cogit, et officii cunctos præscripta tuendi.
 Multa monens; iterumque iterumque hortatibus ambit.
 Aut cessatores urgens ad pensa ministros,
 Ignavosque docens. Sed jam quo crimina ritu,
 Puniri reos leges sanxere sacrorum,
 Perlege: sive malos sacris communibus arcent,
 Officiique vices certis cessare diebus
 Præcipiunt, et Mysteria gradu periturus ab alto
 Dejectur, sacrique gerens insignia cultus.
 Paulatim ereptas vestes, ac tegmina membris
 Exiit infelix, tota et traducitur urbe.

Cætera quid memorem, cum Præsul ovilia primum
 Et populos (si cura recens commissa reposcet)
 Lætus adit, primos Cleri excepturus honores.
 Seu cum Romulea longe legatur ab urbe
 Purpurea de gente aliquis, populosque remotos,
 Quos procul innumeris circumerrat flexibus ingens
 Sequana, Parisiasque subit solemnibus arces
 Auspiciis; vel quos diti Tagus ambit arena,
 Vistulave, et longis tendit qua Sarmata campis.
 Aut ubi rex fluviorum haud uno nomine notus
 Ister in Arctoum præceps evolvitur æquor
 Regna per et Latio fidos sub Præsule fines,
 Queis non religio fallax, promptumque novandi
 Ingenium ritus animis excussit avorum.
 Hinc et scire licet, Reges cum templa subibunt,
 Impertique potens se magnam Augustus ad urbem
 Sistet ovans, prope Teutonico comitante Senatu:
 Aut proceres, aut magnanimo de sanguine Regum
 Fœmina pientis Divorum in mollibus aedes
 Accedet venerans, quantos sacer ordo paratus
 Molitur, qualique præit solemnia pompa
 Obyius Antistes cœtu stipante suorum.

Vade liber, numquam simili procedere cultu
 Ante datum: te cinnabari minioque rubentem
 Lætius, et leges ornat Rubrica sacratas,
 Exigua tu magnarum compendia rerum
 Mole capis, qualis numquam retro ante vel usu,

AD LECTOREM.

Vel studio, supraque notis inscripta legendi
Præscribit vox quæque modum, quem longa tenorem
Exigit, utque brevis celeri se syllaba flatu
Proripit accelerans, se subducitque legenti.

At te quis meritum curis pro talibus ornet
Laudibus, aut dignos nam quæ tibi gratia plausus
Ritè ferat, ejus studiis ingentibus olim
Ordo Sacerdotum mores insistit avitos
Sanctius, et cunctis orandi pensa diebus
Noster inoffenso decurrit tramite Clerus?
Nunc et Pontifices curis insignibus ipsos
Obstrinxisse juvat, quorum solemnia sacra
Auspice te retractat opus, propriasque Tiaræ,
Te curante, vices cultu meliore tuentur.

PONTIFICALIS

PARS PRIMA.

DE CONFIRMANDIS.

PONTIFEX infantes, pueros, vel alios sacri baptismatis unda perfusos, confirmare volens, paratus supra rochetum, vel, si sit Regularis, supra superpelliceum, amictu, stola, pluviali albi coloris, et mitra, accedit ad faldistorium ante medium altaris, aut in alio convenienti loco sibi paratum; et in eo sedens, renibus altari, et facie populo versis, baculum Pastoralem in sinistra tenens; populum coram se stantem admonet, quod nullus alius, nisi solus Episcopus, Confirmationis ordinarius minister est.